

Cijfers uit de registratie van huisartsen

peiling 2010

Nederlands instituut voor
onderzoek van de gezondheidszorg

**Cijfers uit de registratie van beroepen in de
gezondheidszorg**

**CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN
HUISARTSEN**

Peiling 2010

L. Hingstman
R.J. Kenens

December 2010

NIVEL
Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT
Telefoon: 030 - 27 29 700
Internet: www.nivel.nl
E-mail: nivel@nivel.nl

Het NIVEL verzamelt en verspreidt kennis en informatie over structuur en functioneren van de gezondheidszorg.

Tot de activiteiten van het NIVEL behoren het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, registratie- en documentatieactiviteiten alsmede het beheren van een (algemeen toegankelijke) bibliotheek.

Deze brochure staat ook op onze internetpagina:
<http://www.nivel.nl/beroepeninzorg>.

INHOUD**pag.**

1.	INLEIDING	5
2.	GEVESTIGDE HUISARTSEN, HIDHA's EN WAARNEMERS	8
	- Aantal en groei	8
	- Geslacht	9
	- Eigen praktijk/loondienst	10
	- Vestiging en vertrek zelfstandig gevestigde huisartsen	10
	Vestiging en vertrek HIDHA's	11
	- Leeftijd	13
	- Praktijkvorm huisartsen	13
	- Apotheekhoudende huisartsen	14
	- Fulltime/parttime	14
	Aantal praktijken	16
	- Spreiding en dichtheid	16
3.	AFGESTUDEERDE HUISARTSEN	22
	- Artsen in opleiding tot huisarts	22
	- Werkzaamheden in Nederland afgestudeerde huisartsen	22
	- Werkzaamheden in het buitenland afgestudeerde huisartsen	26
	- Aantal praktijkzoekende huisartsen	28
	- Huisartsen die hun vestigingsplannen hebben opgegeven en nooit werkzaam zijn geweest	32
4.	SAMENVATTING	33
5.	BEGRIPPEN	34

1. INLEIDING

Het NIVEL beschikt over een aantal registraties van beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg (huisartsen, verloskundigen, fysiotherapeuten en oefentherapeuten). Van de huisartsen houdt het NIVEL een tweetal registraties bij:

1. de registratie van zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's¹ en
2. de registratie van afgestudeerde huisartsen.

Allereerst wordt de opzet van beide registraties in het kort toegelicht.

Registratie zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's

Sinds 1974 wordt op het NIVEL een registratie bijgehouden van zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's. De gegevens voor deze registratie worden verkregen via diverse bronnen zoals: de Huisarts, Verpleeghuisarts en arts voor verstandelijk gehandicapten Registratie Commissie (HVRC) het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) en via eigen gegevensverzameling.

De belangrijkste gegevens die in deze registratie worden bijgehouden zijn persoonsgegevens (naam, woonadres, leeftijd, geslacht e.d.) en gegevens over de praktijk (praktijkadres, vestigingswijze, praktijkvorm e.d.).

Registratie afgestudeerde huisartsen

Sinds januari 1979 verzamelt het NIVEL gegevens over mensen die de huisartsenopleiding hebben voltooid. Doel van deze registratie is inzicht te krijgen in de bezigheden en voornemens van de groep afgestudeerden.

Voor de gegevensverzameling wordt van twee gegevensbronnen gebruikgemaakt. Enerzijds worden gegevens van de Huisarts, Verpleeghuisarts en arts voor verstandelijk gehandicapten Registratie Commissie (HVRC)

---

¹ Zie blz. 34 "Begrippen" voor toelichting van de begrippen zelfstandig gevestigde huisarts en HIDHA.

geraadpleegd en anderzijds wordt informatie verkregen uit de enquête die het NIVEL jaarlijks op peildatum 1 januari verstuurt.

De HVRC verstrekt de volgende informatie over 'pas' afgestudeerde huisartsen:

- naam, geslacht, geboorteplaats en -datum;
- het huidige woonadres;
- de universiteit waar het artsexamen is afgelegd en de datum waarop dit is gebeurd;
- de universiteit waar men de huisartsenopleiding gevolgd heeft en de begin- en einddatum van deze opleiding;
- de datum van registratie als huisarts.

De tweede informatiebron is de jaarlijkse vragenlijst. Deze wordt toegestuurd aan:

1. degenen die in het jaar voorafgaand aan de peiling de huisartsenopleiding hebben voltooid en
2. degenen die bij voorgaande peilingen aangaven niet zelfstandig gevestigd te zijn én hun vestigingsplannen voor een eigen praktijk of een HIDHA-schap nog niet hebben opgegeven.

Op basis van bovengenoemde gegevens kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel huisartsen hebben de huisartsenopleiding gevolgd?
- hoeveel van hen hebben zich als huisarts gevestigd of zijn als HIDHA werkzaam?
- hoeveel tijd verloopt er tussen beëindiging van de huisartsenopleiding en aanvang van de werkzaamheden als huisarts?
- hoeveel huisartsen zijn op zoek naar een praktijk?
- hoeveel huisartsen hebben hun vestigingsplannen voor een eigen praktijk opgegeven?
- welke voorkeuren hebben huisartsen ten aanzien van een toekomstige praktijk?

Gezien de opzet van de registratiesystemen kunnen als gevolg van achteraf uitgevoerde correcties en/of toevoegingen reeds gepubliceerde cijfers bijgesteld worden. De gegevensbestanden worden dus niet bevroren, zodat er in de cijfers kleine verschillen kunnen optreden met eerder gepubliceerde statistische overzichten.

Tot op heden zijn er 31 peilingen geweest. Voor de peiling van 1 januari 2010 zijn in totaal 2.085 vragenlijsten verstuurd. Na het tweede rappel bedroeg de respons 70%. Vervolgens is intensief gezocht naar informatie over de non-respondenten. Dit heeft er toe geleid dat van 311 pas afgestudeerden toch enige informatie beschikbaar is over hun huidige werkzaamheden. Dit betekent dat de dekkingsgraad voor een aantal analyses uiteindelijk 84% bedraagt. Over 310 afgestudeerde huisartsen is dus geen enkele informatie beschikbaar over hun huidige activiteiten. Daarnaast bevonden zich 23 huisartsen op de peildatum in het buitenland en weigerden er 9 expliciet om mee te doen.

2. GEVESTIGDE HUISARTSEN, HIDHA'S EN WAARNEMERS

Aantal en groei

Op 1 januari 2010 zijn er in Nederland 7.833 zelfstandig gevestigde huisartsen en 1.088 HIDHA's werkzaam. Vergeleken met het vorige peiljaar 2009 is het totaal aantal zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's met 75 toegenomen. Uitgesplitst naar functie zien we dat het aantal zelfstandig gevestigden met 0,8% en het aantal HIDHA's met 1,2% is toegenomen.

Tabel 1: Aantal huisartsen naar functie en geslacht, op 1 januari (vanaf 1980)

	Zelfstandig gevestigd			HIDHA's			Totaal
	man	vrouw	totaal	man	vrouw	totaal	
1980	5035	220	5255	110	158	268	5.523
1985	5426	482	5908	123	182	305	6.213
1990	5610	783	6393	168	240	408	6.801
1995	5636	1104	6740	105	280	385	7.125
1996	5637	1160	6797	100	300	400	7.197
1997	5657	1262	6919	118	349	467	7.386
1998	5661	1333	6994	100	370	470	7.464
1999	5683	1412	7095	118	393	511	7.606
2000	5689	1532	7221	119	429	548	7.769
2001	5596	1656	7252	116	453	569	7.821
2002	5587	1753	7340	118	508	626	7.966
2003	5549	1845	7394	135	595	730	8.124
2004	5522	1939	7461	147	690	837	8.298
2005	5511	2033	7544	169	769	938	8.482
2006	5460	2155	7615	177	809	986	8.601
2007	5412	2262	7674	187	852	1039	8.713
2008	5340	2396	7736	179	892	1071	8.807
2009	5267	2504	7771	174	901	1075	8.846
2010	5207	2626	7833	182	906	1088	8.921

Naast de groep zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's is er op 1 januari 2010 een groep huisartsen voornamelijk als waarnemer werkzaam. In totaal gaat het minimaal om 762 personen. Dit zijn huisartsen die na het voltooien van de huisartsenopleiding in de NIVEL vragenlijst hebben aangegeven voornamelijk als waarnemer

werkzaam te zijn. Circa 70% van deze groep bestaat uit vrouwen. De totale groep waarnemers zal ongetwijfeld nog hoger zijn. Om de omvang hiervan te bepalen is de volgende methode gehanteerd. Volgens de HVRC zijn er op 1 januari 2010 in totaal 11.117 geregistreerde huisartsen in Nederland. Dit zijn dus huisartsen die (nog) de bevoegdheid hebben om als huisarts te werken. We hebben reeds kunnen constateren dat er 7.833 huisartsen een eigen praktijk hebben en dat er 1.088 HIDHA's en minimaal 762 waarnemers werkzaam zijn. Daarmee komt het aantal werkzame huisartsen op 9.683. Van de 11.117 geregistreerde huisartsen zijn er dus minimaal 9.683 werkzaam. Dit betekent dat van 1.434 geregistreerde huisartsen onbekend is of zij al dan niet werkzaam zijn. Uit aanvullend onderzoek van het NIVEL is gebleken dat circa 50% meer of minder als waarnemer actief is. Dit zou betekenen dat van de 1.434 geregistreerde huisartsen er 717 als waarnemer werkzaam is. Hiermee komt het totaal aantal waarnemers op $762 + 717 = 1.479$. Met enige voorzichtigheid kan worden geconcludeerd dat er op 1 januari 2010 in totaal circa 10.400 huisartsen werkzaam zijn, namelijk 7.833 zelfstandig gevestigden, 1.088 HIDHA's en 1.479 waarnemers.

Geslacht

Van alle zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's is 40% vrouw (zie tabel 1). Wordt er onderscheid gemaakt naar functie dan blijkt het aandeel vrouwen onder HIDHA's het grootst te zijn: 83%. Van de zelfstandig gevestigde huisartsen is 34% vrouw.

In de periode 2000-2010 is het aantal vrouwelijke zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's toegenomen van 1.961 in 2000 tot 3.532 in 2010, ofwel een groei van 80%. Het aantal mannelijke huisartsen (zelfstandig gevestigden en HIDHA's) is in diezelfde periode met 7% afgenomen.

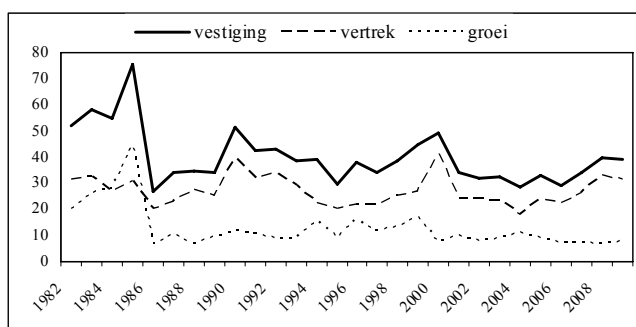
Eigen praktijk/loondienst

Van de 7.833 huisartsen met een eigen praktijk is 8% werkzaam in loondienst van een instelling of stichting. Dit geldt in grotere mate voor vrouwen (15%) dan voor mannen (5%).

Vestiging en vertrek zelfstandig gevestigde huisartsen

De groei van het aantal zelfstandig gevestigde huisartsen is het resultaat van vestiging en vertrek. Uit figuur 1 kan worden afgeleid dat na een piek in 2000 het aantal nieuwe vestigingen in de afgelopen jaren redelijk stabiel is gebleven. Overigens zien we dat in 2009 het aantal nieuwe vestigingen (305) iets lager is dan in 2008 (310). In 2009 zijn 243 zelfstandig gevestigde huisartsen met hun werkzaamheden als huisarts gestopt. Ook dit aantal ligt lager dan in 2008 (257). Per saldo is in 2009 het aantal zelfstandig gevestigde huisartsen met 62 toegenomen. Deze groei wordt volledig bepaald door de toename van het aantal vrouwelijke huisartsen. Het aantal mannelijke zelfstandig gevestigde huisartsen is in 2009 namelijk met 60 afgenomen.

Figuur 1: Vestiging, vertrek en groei van het aantal zelfstandig gevestigde huisartsen, vanaf 1980 (in %)

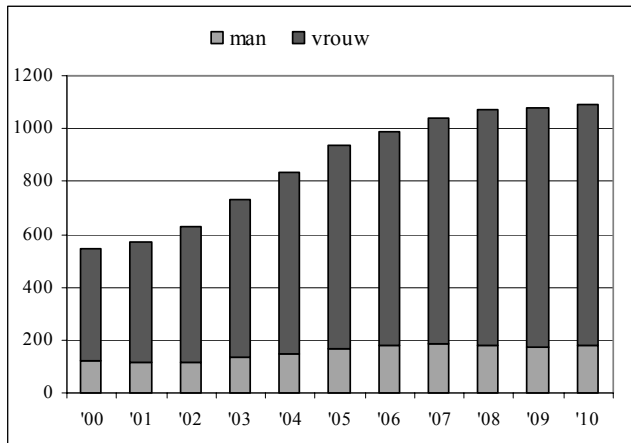
Een groot deel van de huisartsen (53%) die in 2009 met of in een praktijk is gestart, heeft zich gevestigd op een praktijklocatie met drie of meer huisartsen (groepspraktijk). Daarnaast is 25% in een duopraktijk begonnen (praktijklocatie met twee huisartsen) en heeft 22% zich gevestigd in een solopraktijk. Er bestaan verschillen tussen mannen en vrouwen wat betreft de praktijkvorm van hun eerste vestiging. Zo is het percentage mannelijke huisartsen dat start in een solopraktijk groter dan het percentage vrouwen (respectievelijk 31% en 14%). Andersom geldt dat de vrouwelijke huisartsen vaker dan hun mannelijke collega's in een groepspraktijk zijn gestart (respectievelijk 59% en 44%). Ten aanzien van het vestigen in duopraktijken zijn verschillen gering; 26% van de vrouwen tegenover 23% van de mannen. Bijna 23% van de gestopte vrouwen is als waarnemer aan de slag gegaan, tegenover 8% van de gestopte mannen.

Van de 243 huisartsen die in 2009 met hun praktijk zijn gestopt, is 80% man. Het merendeel (61%) heeft opgegeven om leeftijdsredenen te zijn gestopt. Dit geldt in grotere mate voor mannen (71%) dan voor vrouwen (23%).

Vestiging en vertrek HIDHA's

In de periode 2000-2010 werd de groei van het aantal huisartsen vooral bepaald door een sterke groei van het aantal HIDHA's. In die periode is het aantal HIDHA's verdubbeld. Overigens zien we dat in de periode 2008-2010 het aantal redelijk stabiel is gebleven.

Figuur 2: Aantal HIDHA's naar geslacht, op 1 januari (2000-2010)

Op 1 januari 2010 telt Nederland 1.088 HIDHA's. Van de 1.088 HIDHA's was 83% per 1 januari 2009 ook als HIDHA werkzaam en circa 1% was werkzaam als zelfstandig gevestigde huisarts. Zo'n 11% (117 personen) van de 1.088 HIDHA's is in de loop van 2009 voor het eerst als HIDHA aan de slag gegaan.

Verder blijkt dat in 2009 in totaal 97 HIDHA's de overstap hebben gemaakt naar een zelfstandige vestiging als huisarts (9% van alle HIDHA's in 2009). Meer dan 4% (47 personen) van de HIDHA's in 2009 is in 2010 niet meer als HIDHA of waarnemer werkzaam.

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat het HIDHA-schap niet direct gekenmerkt wordt als een doorstroomfunctie. Immers, het grootste deel was zowel op 1 januari 2009 als 1 januari 2010 werkzaam als HIDHA.

Leeftijd

Uit de leeftijdsopbouw van huisartsen blijkt dat 21% jonger is dan 40 jaar (tabel 2). Overigens blijkt dat vrouwelijke huisartsen een veel jongere leeftijdsopbouw hebben dan mannelijke huisartsen. Van de vrouwen is 37% jonger dan 40 jaar, tegenover 11% van de mannen. De gemiddelde leeftijd van de mannelijke huisartsen is 51 jaar en van de vrouwelijke huisartsen 44 jaar. Worden de zelfstandig gevestigde huisartsen en de HIDHA's met elkaar vergeleken, dan blijkt dat van de zelfstandig gevestigden 15% jonger is dan 40 jaar, terwijl van de HIDHA's 64% de leeftijd van 40 jaar nog niet heeft bereikt.

Tabel 2: *Leeftijdsverdeling van huisartsen (zelfstandig gevestigden én HIDHA's) naar geslacht, op 1 januari 2010*

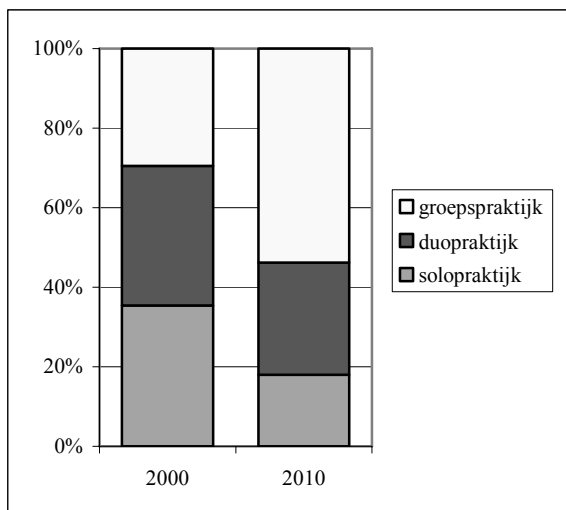
Leeftijd	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 30	10	0,2	25	0,7	35	0,4
30-34	154	2,9	460	13,0	614	6,9
35-39	428	7,9	806	22,8	1234	13,8
40-44	586	10,9	750	21,2	1336	15,0
45-49	805	14,9	569	16,1	1374	15,4
50-54	1.216	22,6	515	14,6	1731	19,4
55-59	1.357	25,2	322	9,1	1679	18,8
60-64	786	14,6	84	2,4	870	9,8
> 64	47	0,9	1	0,0	48	0,5
Totaal	5.389	100,0	3.532	100,0	8.921	100,0

Praktijkvorm huisartsen

Van alle Nederlandse huisartsen werkt 18% in een solopraktijk. Hun aandeel neemt ieder jaar af. In 2000 bedroeg het aandeel solowerkende huisartsen nog 35%. Het percentage werkzaam op een praktijklocatie met drie of meer huisartsen (groepspraktijk) neemt daarentegen juist toe. Werkte in 2000 iets meer dan 29% van de huisartsen in

een groepspraktijk, inmiddels is dat percentage opgelopen tot 54%. Het aandeel huisartsen dat in een duopraktijk werkt, is afgenomen van 35% in 2000 naar 28% in 2010 (zie figuur 3).

Figuur 3: Relatieve verdeling van het aantal huisartsen naar praktijkvorm, op 1 januari 2000 en 2010

Apotheekhoudende huisartsen

Op 1 januari 2010 telt Nederland 526 apothekhoudende huisartsen. Van alle zelfstandig gevestigde huisartsen is 7% apothekhoudend. In 2000 waren dit er 644, oftewel 9% van de zelfstandig gevestigde huisartsen. Op 1 januari 2010 zijn er 424 apothekhoudende praktijken.

Fulltime/parttime

Op 1 januari 2010 werkt 54% van de zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's in deeltijd. Het zijn vooral de vrouwelijke huisartsen die een parttime baan hebben (85%). Van de mannelijke huisartsen werkt 34% in deeltijd.

Maken we onderscheid naar functie, dan blijkt dat 98% van de HIDHA's in deeltijd werkt, tegenover 48% van de zelfstandig gevestigde huisartsen (zie tabel 3).

Tabel 3 Relatieve verdeling van de omvang van de gemiddelde werkweek (fte) van huisartsen naar functie en geslacht, op 1 januari 2010

Omvang werk- week in fte ¹	Zelfstandig gevestigde huisartsen				HIDHA's				Totaal	
	man		vrouw		man		vrouw		man	vrouw
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
< 0,20	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1
0,20 - 0,40	0,4	1,6	0,8	23,4	9,1	11,4	1,2	3,6	2,1	2,1
0,40 - 0,60	5,6	25,5	12,1	25,7	45,8	42,6	6,3	31,0	16,0	16,0
0,60 - 0,80	9,9	37,0	18,8	26,3	33,9	32,7	10,5	36,1	20,5	20,5
0,80 - 1	15,9	15,7	15,8	19,8	9,6	11,2	16,0	14,1	15,2	15,2
1 (full-time)	68,2	20,1	52,5	4,8	1,4	1,9	66,1	15,1	46,1	46,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Gem. aantal fte</i>	<i>0,90</i>	<i>0,69</i>	<i>0,83</i>	<i>0,54</i>	<i>0,53</i>	<i>0,53</i>	<i>0,89</i>	<i>0,64</i>	<i>0,79</i>	<i>0,79</i>

¹ Full-time equivalent.

Aantal praktijken

Op 1 januari 2010 zijn er in Nederland 4.088 huisartspraktijken (tabel 4). Net als in voorgaande jaren is het aantal praktijken afgenomen. In de periode 2005-2010 is het aantal praktijken met 10% afgenomen.

Circa 40% van de praktijken bestaat uit solopraktijken, 32% van de praktijken is een duopraktijk en 29% is een groepspraktijk.

Tabel 4: *Relatief aantal praktijken naar praktijkvorm, op 1 januari (2005-2010)*

Peildatum	Solo-praktijk	Duo-praktijk	Groeps-praktijk	Totaal (abs)
2005	48,3%	31,1%	20,6%	4.537
2006	46,1%	31,6%	22,3%	4.466
2007	43,5%	32,0%	24,5%	4.346
2008	41,6%	32,4%	26,0%	4.240
2009	40,7%	32,1%	27,2%	4.153
2010	39,5%	32,0%	28,5%	4.088

Spreiding en dichtheid

Van alle huisartsen (zelfstandig gevestigden én HIDHA's) is het grootste deel (28%) in gemeenten met een sterk stedelijk karakter gevestigd (tabel 5). In gemeenten met een niet-stedelijk karakter zijn relatief de minste huisartsen gevestigd (12%). Wordt er onderscheid gemaakt naar geslacht, dan blijkt, dat vrouwelijke huisartsen relatief vaker dan mannelijke huisartsen in (zeer) sterk stedelijke gemeenten gevestigd zijn.

Tabel 5: *Relatieve verdeling van het aantal zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's, naar stedelijkheid¹ en geslacht, op 1 januari 2010*

	Man	Vrouw	Totaal
Zeer sterk stedelijk	18,2%	22,6%	20,0%
Sterk stedelijk	27,3%	28,5%	27,8%
Matig stedelijk	19,3%	18,3%	18,9%
Weinig stedelijk	22,6%	20,5%	21,8%
Niet-stedelijk	12,7%	10,0%	11,6%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%

¹ Zie voor nadere toelichting het onderdeel 'Begrippen' (pag 34).

Er zijn grote regionale verschillen wat betreft de praktijkvorm van de praktijk waarin huisartsen werkzaam zijn. Zo is in de provincies Groningen, Friesland en Zeeland een relatief groot deel van de huisartsen in een solopraktijk werkzaam. In Flevoland, Utrecht en Drenthe, waar het percentage solowerkende huisartsen het kleinst is, zien we dat relatief veel huisartsen in een groepspraktijk werken. Dat geldt met name voor de provincie Flevoland: circa 81% van de huisartsen werkt er in een groepspraktijk.

Tabel 6: *Relatieve verdeling van het aantal zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's naar praktijkvorm en provincie, op 1 januari 2010*

	solo-	duo-	groeps-	Totaal	
	praktijk	praktijk	praktijk	abs	%
	%	%	%		
Groningen	24,5	26,8	48,7	298	100,0
Friesland	24,2	39,4	36,4	360	100,0
Drenthe	14,0	27,9	58,1	272	100,0
Overijssel	18,5	26,7	54,7	572	100,0
Flevoland	9,4	9,9	80,8	213	100,0
Gelderland	15,8	31,7	52,5	1.091	100,0
Utrecht	10,7	21,0	68,3	713	100,0
N-Holland	19,2	31,8	49,0	1.473	100,0
Z-Holland	20,7	26,4	52,9	1.853	100,0
Zeeland	25,5	34,5	40,0	200	100,0
N-Brabant	16,5	26,7	56,8	1.262	100,0
Limburg	17,6	29,8	52,6	614	100,0
Nederland	18,0	28,2	53,8	8.921	100,0

De huisartsendichtheid, oftewel het gemiddeld aantal inwoners per FTE huisarts (zelfstandig gevestigden én HIDHA's tezamen), bedraagt 2.340 (tabel 7). De regionale verschillen in huisartsendichtheid zijn niet groot. De laagste dichtheid wordt gemeten in Overijssel (2.448). De hoogste huisartsendichtheid treffen we aan in Friesland (2.181).

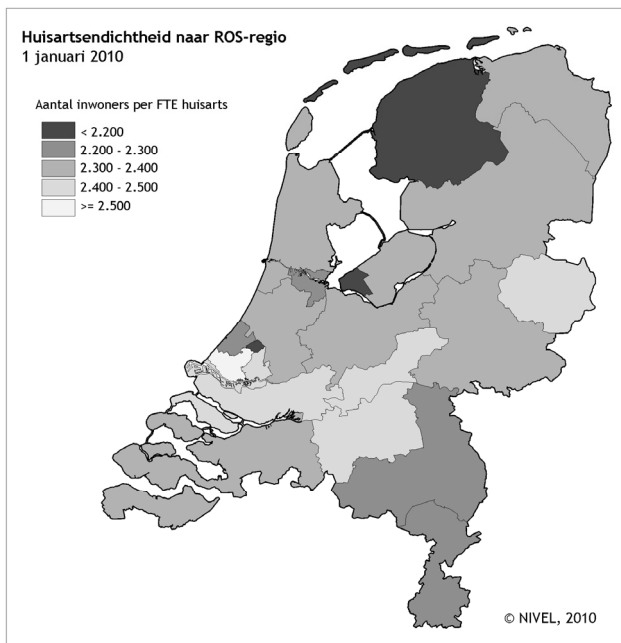
Tabel 7: *Aantal FTE huisartsen (zelfstandig gevestigden én HIDHA's) en huisartsendichtheid per provincie op 1 januari 2010*

	Aantal inwoners	Aantal fte huisarts	Inwoners per fte huisarts
Groningen	576.668	247,8	2.327
Friesland	646.305	296,4	2.181
Drenthe	490.981	216,7	2.266
Overijssel	1.130.345	461,7	2.448
Flevoland	387.881	167,6	2.314
Gelderland	1.998.936	849,5	2.353
Utrecht	1.220.910	523,7	2.331
Noord-Holland	2.669.084	1.135,7	2.350
Zuid-Holland	3.505.611	1.492,4	2.349
Zeeland	381.409	170,1	2.242
Noord-Brabant	2.444.158	1.018,7	2.399
Limburg	1.122.701	504,1	2.227
Nederland	16.574.989	7.084,5	2.340

Bron: CBS (inwoneraantallen), NIVEL huisartsenregistratie.

In figuur 4 is de huisartsendichtheid op het niveau van ROS-regio's in kaart gebracht. In Almere, Friesland en Zoetermeer is de dichtheid het hoogst; het aantal inwoners per FTE huisarts bedraagt minder dan 2.200. De laagste dichtheid (2.500 of meer inwoners per FTE huisarts) wordt aangetroffen in Delftland/Westland.

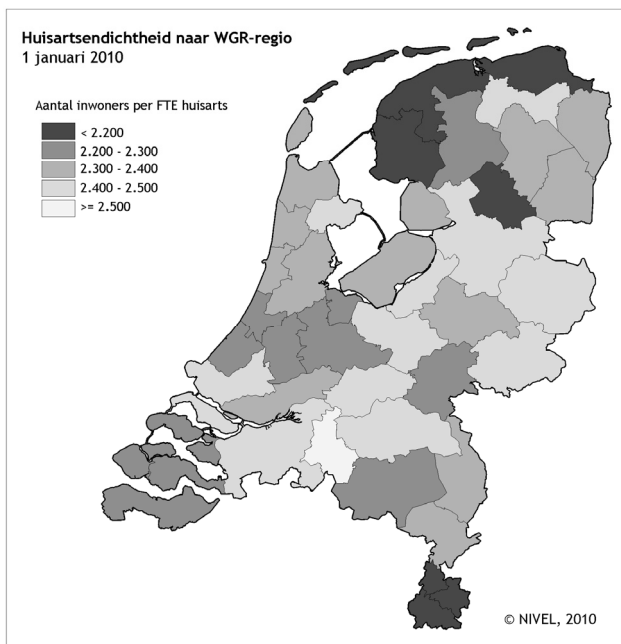
Figuur 4: Huisartsendichtheid (aantal inwoners per FTE huisarts) naar ROS-regio, op 1 januari 2010¹

¹ Regio's in het kader van de regionale ondersteuningsstructuur.
Bron: CBS (inwoneraantallen), NIVEL.

Om de regionale verschillen gedetailleerder in beeld te brengen, is in figuur 5 de dichtheid per WGR-regio in kaart gebracht.

Figuur 5: Huisartsendichtheid (aantal inwoners per FTE huisarts) naar WGR-regio¹, op 1 januari 2010¹

¹ Regio's in het kader van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Bron: CBS (inwoneraantallen), NIVEL.

3. AFGESTUDEERDE HUISARTSEN

Artsen in opleiding tot huisarts

Op 31 december 2009 volgden in totaal 1.597 artsen de opleiding huisartsgeneeskunde (tabel 8). Dit is 5,9% meer dan eind 2008. Van de huisartsen in opleiding is 71% vrouw. Aan de Universiteit van Amsterdam worden in 2009 de meeste artsen opgeleid (231).

Tabel 8: *Aantal artsen in opleiding tot huisarts naar Universitair Huisartsen Instituut, op 31 december (2005-2009)*

	2005	2006	2007	2008	2009
U.v.Amsterdam (UvA)	235	241	232	218	231
VU Amsterdam (VU)	151	150	161	162	215
Groningen	143	149	166	160	195
Leiden	178	177	187	189	173
Maastricht	121	135	154	152	174
Nijmegen	206	201	221	215	213
Rotterdam	173	197	210	201	224
Utrecht	214	197	213	211	172
Totaal	1.421	1.447	1.544	1.508	1.597

Bron: Huisarts, Verpleeghuisarts en arts voor verstandelijk gehandicapten Registratie Commissie (HVRC).

Werkzaamheden in Nederland afgestudeerde huisartsen

Sinds de start van de huisartsenopleiding in 1974 tot het jaar 2010 hebben in totaal 12.739 artsen de huisartsenopleiding voltooid (tabel 9). Van hen is het merendeel (55%) op 1 januari 2010 werkzaam als zelfstandig gevestigde huisarts. Circa 8% is werkzaam als HIDHA en 6% is aan het waarnemen. Verder blijkt dat 15% ooit als zelfstandig gevestigde of als HIDHA werkzaam was, maar dat op peildatum 1 januari 2010 niet meer is. Bijna 14% is na het voltooien van de studie nooit als zelfstandig gevestigde huisarts of als HIDHA werkzaam geweest. Hierbij moet worden aangetekend dat dit meer voorkomt bij de oudere cohorten dan bij de jongere cohorten. Zo blijkt bijvoorbeeld

dat 30% van het afstudeercohort 1980 nooit als zelfstandig gevestigde huisarts of als HIDHA werkzaam is geweest, terwijl dit voor het afstudeercohort 2005 voor 4% geldt. Wat betreft de categorie “overig/onbekend” geldt dat van deze groep van 355 personen er 48 zijn die niet als huisarts werkzaam zijn maar wel op zoek zijn naar werk binnen de huisartsenzorg. De rest bestaat uit afgestudeerde huisartsen die in het buitenland werkzaam zijn of huisartsen van wie de gegevens ontbreken.

Tabel 9: Overzicht van de activiteiten van alle huisartsen die in Nederland zijn opgeleid, op 1 januari 2010

Jaar voltooiing opleiding	Zelfstandig gevestigd		HIDHA		Waar- nemer		Werkzaam geweest		Nooit werk- zaam geweest en afgezien		Overig		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1974	5	15,6	0	0,0	0	0,0	16	50,0	11	34,4	0	0,0	32	100,0
1975	43	25,0	0	0,0	0	0,0	77	44,8	52	30,2	0	0,0	172	100,0
1976	99	29,0	4	1,2	1	0,3	140	41,1	97	28,4	0	0,0	341	100,0
1977	166	36,8	5	1,1	0	0,0	153	33,9	125	27,7	2	0,4	451	100,0
1978	212	44,0	9	1,9	1	0,2	127	26,3	130	27,0	3	0,6	482	100,0
1979	202	44,3	4	0,9	0	0,0	121	26,5	128	28,1	1	0,2	456	100,0
1980	197	45,2	10	2,3	0	0,0	97	22,2	129	29,6	3	0,7	436	100,0
1981	211	50,6	5	1,2	0	0,0	90	21,6	109	26,1	2	0,5	417	100,0
1982	233	52,7	3	0,7	1	0,2	74	16,7	128	29,0	3	0,7	442	100,0
1983	259	55,0	6	1,3	0	0,0	78	16,6	117	24,8	11	2,3	471	100,0
1984	259	52,3	6	1,2	0	0,0	82	16,6	145	29,3	3	0,6	495	100,0
1985	253	52,4	3	0,6	0	0,0	85	17,6	138	28,6	4	0,8	483	100,0
1986	254	58,8	7	1,6	0	0,0	73	16,9	97	22,5	1	0,2	432	100,0
1987	284	60,2	12	2,5	0	0,0	65	13,8	108	22,9	3	0,6	472	100,0
1988	229	60,6	13	3,4	1	0,3	68	18,0	65	17,2	2	0,5	378	100,0
1989	113	63,1	4	2,2	0	0,0	30	16,8	28	15,6	4	2,2	179	100,0
1990	145	77,1	5	2,7	1	0,5	21	11,2	15	8,0	1	0,5	188	100,0

Vervolg tabel 9¹

Jaar voltooiing opleiding	Zelfstandig gevestigd		HIDHA		Waar- nemer		Werkzaam geweest		Noot werk- zaam geweest en afgezien		Overig		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1991	220	73,3	14	4,7	0	0,0	45	15,0	18	6,0	3	1,0	300	100,0
1992	215	78,8	10	3,7	1	0,4	28	10,3	17	6,2	2	0,7	273	100,0
1993	206	74,1	14	5,0	0	0,0	47	16,9	11	4,0	0	0,0	278	100,0
1994	231	77,0	14	4,7	1	0,3	41	13,7	13	4,3	0	0,0	300	100,0
1995	244	82,2	18	6,1	1	0,3	26	8,8	7	2,4	1	0,3	297	100,0
1996	94	80,3	5	4,3	0	0,0	13	11,1	4	3,4	1	0,9	117	100,0
1997	151	77,0	12	6,1	2	1,0	21	10,7	9	4,6	1	0,5	196	100,0
1998	242	80,1	14	4,6	4	1,3	36	11,9	6	2,0	0	0,0	302	100,0
1999	285	76,6	37	9,9	7	1,9	28	7,5	14	3,8	1	0,3	372	100,0
2000	231	73,6	35	11,1	10	3,2	22	7,0	14	4,5	2	0,6	314	100,0
2001	236	72,2	46	14,1	2	0,6	28	8,6	13	4,0	2	0,6	327	100,0
2002	266	73,3	65	17,9	8	2,2	15	4,1	6	1,7	3	0,8	363	100,0
2003	257	66,1	79	20,3	10	2,6	32	8,2	3	0,8	8	2,1	389	100,0
2004	231	61,6	75	20,0	13	3,5	20	5,3	8	2,1	28	7,5	375	100,0
2005	219	53,4	91	22,2	42	10,2	24	5,9	16	3,9	18	4,4	410	100,0
2006	178	44,3	105	26,1	51	12,7	12	3,0	14	3,5	42	10,4	402	100,0
2007	155	34,3	124	27,4	91	20,1	15	3,3	12	2,7	55	12,2	452	100,0
2008	105	21,8	109	22,7	187	38,9	3	0,6	5	1,0	72	15,0	481	100,0
2009	37	8,0	80	17,2	271	58,4	0	0,0	4	0,9	72	15,5	464	100,0
Totaal	6.967	54,7	1.043	8,2	706	5,5	1.853	14,5	1.816	14,3	354	2,8	12.739	100,0

¹ Over 2005 ontbreken de basisgegevens van 13 pas afgestudeerden. Over 2006 ontbreken de basisgegevens van 54 pas afgestudeerden.

Werkzaamheden van in het buitenland afgestudeerde huisartsen

In tabel 10 kan worden afgelezen dat sinds 1976 in totaal 801 huisartsen in het buitenland de opleiding hebben voltooid en zich in Nederland als huisarts hebben ingeschreven. Het aantal inschrijvingen was het hoogst in de periode 1995-1999.

Van de 801 in het buitenland opgeleide huisartsen is op 1 januari 2010 circa 55% als zelfstandig gevestigde huisarts en 4% als HIDHA werkzaam. Zo'n 1% werkt als waarnemer en 21% is nooit als zelfstandig gevestigd huisarts of als HIDHA werkzaam geweest.

Tabel 10: Overzicht van de activiteiten van alle huisartsen die in het buitenland zijn opgeleid, op 1 januari 2010

Jaar inschrijving HVRC	Zelfstandig gevestigd		HIDHA		Waar-nemer		Werkzaam geweest		Nooit werkzaam geweest en afgezien		Overig ¹		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1976-1979	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	100,0	0	0,0	0	0,0	1	100,0
1980-1984	12	30,0	0	0,0	0	0,0	4	10,0	23	57,5	1	2,5	40	100,0
1985-1989	16	31,4	1	2,0	0	0,0	6	11,8	26	51,0	2	3,9	51	100,0
1990-1994	99	56,9	3	1,7	2	1,1	27	15,5	39	22,4	4	2,3	174	100,0
1995-1999	183	70,7	7	2,7	1	0,4	24	9,3	38	14,7	6	2,3	259	100,0
2000	38	79,2	1	2,1	1	2,1	3	6,3	2	4,2	3	6,3	48	100,0
2001	21	48,8	1	2,3	1	2,3	5	11,6	12	27,9	3	7,0	43	100,0
2002	29	65,9	4	9,1	0	0,0	2	4,5	6	13,6	3	6,8	44	100,0
2003	18	41,9	4	9,3	0	0,0	4	9,3	12	27,9	5	11,6	43	100,0
2004	13	56,5	2	8,7	0	0,0	3	13,0	3	13,0	2	8,7	23	100,0
2005	5	35,7	0	0,0	0	0,0	1	7,1	5	35,7	3	21,4	14	100,0
2006	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	14	.	14	100,0
2007	2	25,0	2	25,0	0	0,0	0	0,0	2	25,0	2	25,0	8	100,0
2008	5	26,3	2	10,5	2	10,5	0	0,0	0	0,0	10	52,6	19	100,0
2009	2	10,0	6	30,0	2	10,0	1	1,0	1	5,0	8	40,0	20	96,0
Totaal	443	55,3	33	4,1	9	1,1	81	10,1	169	21,1	66	8,2	801	100,0

¹⁾ Inclusief onbekend.

Aantal praktijkzoekende huisartsen

Op basis van de gegevensverzameling onder de pas afgestudeerde huisartsen kan ook enig inzicht verkregen worden in het aantal pas afgestudeerde huisartsen dat op zoek is naar een praktijk. Tot deze groep behoren niet alleen huisartsen die niet werkzaam dan wel aan het waarnemen zijn maar ook de huisartsen die op 1 januari 2010 als HIDHA aan de slag zijn. Uit tabel 11 blijkt dat er minimaal 576 pas afgestudeerde huisartsen op zoek zijn naar een eigen praktijk dan wel HIDHA-schap. Dit aantal zal ongetwijfeld hoger zijn gezien het gegeven, dat we te maken hebben met non-respons. Eerder in deze brochure hebben we geconstateerd dat er waarschijnlijk 717 huisartsen aan het waarnemen zijn waarover we verder geen enkele aanvullende informatie hebben. Deels zijn dit huisartsen die onbereikbaar zijn of niet op de vragenlijst hebben gereageerd en deels zijn dit huisartsen die hun praktijk hebben neergelegd en nog een deel van hun tijd aan het waarnemen zijn. Op basis van aanvullend onderzoek van het NIVEL in 2006 gaan we er vanuit dat 15% van deze groep (107 personen) nog op zoek is naar een praktijk. Daarmee zou het totaal aantal praktijkzoekende huisartsen op 683 komen.

Van de 576 praktijkzoekende huisartsen die gerespondeerd hebben, is 70% vrouw. Als vervolgens wordt gekeken naar de huidige werkzaamheden of bezigheden dan blijkt dat het grootste deel (66%) als waarnemer aan de slag is. Circa 26% is als HIDHA werkzaam en 8% is niet als huisarts werkzaam.

Tabel 11: Absolute en relatieve verdeling van het aantal praktijkzoekende huisartsen naar huidige functie en geslacht, op 1 januari 2010¹

Huidige functie	Man		Vrouw		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
HIDHA	38	22,4	110	27,1	148	25,7
Waarnemer	119	70,0	261	64,3	380	66,0
Niet werkzaam	13	7,6	35	8,6	48	8,3
Totaal	170	100,0	406	100,0	576	100,0

¹ Betreft alleen de praktijkzoekende huisartsen die gerepsondeerd hebben.

Van de groep (442 personen) die specifiek op zoek is naar een eigen praktijk, wil het grootste deel in een groepspraktijk of duopraktijk (respectievelijk 55% en 40%) aan de slag. Circa 2% wil het liefst een solopraktijk. De overige 4% heeft geen voorkeur. Dat het grootste deel de voorkeur heeft voor een groepspraktijk geldt zowel voor mannen (53%) als voor vrouwen (56%). Verder blijkt dat relatief meer mannen dan vrouwen de voorkeur hebben voor een solopraktijk (respectievelijk 4% en 1%) (tabel 12).

Tabel 12: Gewenste praktijkvorm van huisartsen die op zoek zijn naar een eigen praktijk, op 1 januari 2010¹

	Man		Vrouw		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Solopraktijk	6	4,3	3	1,0	9	2,0
Duopraktijk	52	36,9	123	40,9	175	39,6
Groepspraktijk	75	53,2	167	55,5	242	54,8
Geen voorkeur	8	5,7	8	2,7	16	3,6
Totaal	141	100,0	301	100,0	442	100,0

¹ Betreft alleen de praktijkzoekende huisartsen die gerepsondeerd hebben.

Van de 442 huisartsen die op zoek zijn naar een eigen praktijk wenst 83% een parttime baan. Uitgesplitst naar

geslacht zijn er duidelijke verschillen; circa 64% van de mannelijke praktijkzoekende huisartsen spreekt zich uit voor een parttime baan, tegenover 93% van de vrouwelijke praktijkzoekenden.

Tabel 13: Gewenste werkweek van huisartsen die op zoek zijn naar een eigen praktijk, op 1 januari 2010²

Huidige functie	Gewenste werkweek									Totaal
	Parttime			Fulltime			Geen voorkeur ¹			
	m	v	t	m	v	t	m	v	t	
HIDHA	23	78	101	10	6	16	1	0	1	118
Waarnemer	63	191	254	34	11	45	2	3	5	304
Niet-werkz.	4	10	14	4	2	6	0	0	0	20
Totaal	90	279	369	48	19	67	3	3	6	442

¹ Incl. onbekend.

² Betreft alleen de praktijkzoekende huisartsen die gerepondeerd hebben.

De praktijkzoekende huisartsen is tevens gevraagd naar de gewenste praktijkomvang. Uit tabel 14 blijkt dat circa 32% zich uitsprekt voor een praktijk met minder dan 2.000 patiënten. De gemiddelde gewenste praktijkomvang bedraagt 2.053. Er zijn grote verschillen tussen mannen en vrouwen. De gemiddelde gewenste praktijkomvang van mannen bedraagt 2.314 en van vrouwen 1.935.

Tabel 14: *Gewenste praktijkomvang van huisartsen die op zoek zijn naar een eigen praktijk, op 1 januari 2010*²

Praktijk- omvang	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 1.750	5	3,5	89	29,6	94	21,3
1.750-1.999	7	5,0	38	12,6	45	10,2
2.000-2.249	32	22,7	69	22,9	101	22,9
2.250-2.499	25	17,7	27	9,0	52	11,8
2.500 of meer	52	36,9	45	15,0	97	21,9
Geen voorkeur ¹	20	14,2	33	11,0	53	12,0
Totaal	141	100,0	301	100,0	442	100,0

¹ Incl. 'onbekend'.

² Betreft alleen de praktijkzoekende huisartsen die gerepsondeerd hebben.

Wordt de gemiddelde gewenste praktijkomvang van praktijkzoekende huisartsen over een wat langere periode bekeken, dan blijkt dat deze redelijk stabiel is gebleven.

Tabel 15: *Gewenste gemiddelde praktijkomvang van huisartsen die op zoek zijn naar een eigen praktijk, op 1 januari (2004-2010)*¹

Peildatum	Gemiddelde gewenste praktijkomvang
2004	2.067
2005	2.058
2006	2.062
2007	2.067
2008	2.120
2009	2.062
2010	2.053

¹ Betreft alleen de praktijkzoekende huisartsen die gerepsondeerd hebben.

Huisartsen die hun vestigingsplannen hebben opgegeven en nooit werkzaam zijn geweest

Uit de peiling van 1 januari 2010 blijkt dat 33 huisartsen die in Nederland een huisartsenopleiding hebben gevolgd, in de loop van 2009 hebben afgezien van hun plannen om huisarts te worden. Ruim 37% van hen had ooit vestigingsplannen, maar heeft deze niet kunnen realiseren.

4. SAMENVATTING

Zelfstandig gevestigde huisartsen, HIDHA's en waarnemers

- Op 1 januari 2010 telt Nederland 7.833 zelfstandig gevestigde huisartsen, 1.088 HIDHA's en naar schatting 1.479 waarnemers.
- Van de zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's is 21% jonger dan 40 jaar en 40% vrouw.
- Het grootste deel van de zelfstandig gevestigde huisartsen en HIDHA's (54%) is werkzaam in een groepspraktijk. Ongeveer 28% werkt in een duopraktijk en 18% is werkzaam in een solopraktijk.
- Van de 7.833 huisartsen met een eigen praktijk is 8% in loondienst van een instelling of stichting.
- Op 1 januari 2010 zijn er 4.088 praktijken, waarvan bijna 40% een solopraktijk.
- Van alle zelfstandig gevestigde huisartsen is 7% apotheekhoudend.
- In totaal werkt 54% van de huisartsen (zelfstandig gevestigden én HIDHA's tezamen) parttime.
- De gemiddelde huisartsendichtheid is 2.340 inwoners per FTE huisarts.

Pas afgestudeerde huisartsen

- Op 1 januari 2010 zijn er naar schatting 683 praktijkzoekende huisartsen.
- Van de 576 praktijkzoekende huisartsen die gerepsondeerd hebben, zijn er minimaal 442 huisartsen actief op zoek naar een eigen praktijk. Van hen zijn er 380 aan het waarnemen en werken er 148 als HIDHA. De overige 48 zijn niet werkzaam als huisarts.
- Circa 83% van de praktijkzoekende huisartsen wil het liefst een parttime baan.
- In totaal hebben 33 afgestudeerde huisartsen in 2009 hun vestigingsplannen opgegeven. Van hen had ruim 37% bij het voltooien van hun opleiding wel serieuze vestigingsplannen.

5. BEGRIPPEN

Zelfstandig gevestigde huisarts - een huisarts die de algemene praktijk uitoefent en die patiënten op eigen naam of naam van de maatschap heeft.

HIDHA - een huisarts (niet in opleiding) die voor langere tijd (minimaal een half jaar) in dienst van een zelfstandig gevestigde huisarts werkzaam is.

Waarnemer - een geregistreerde huisartsen die niet zelfstandig gevestigd is en niet werkzaam is als HIDHA, en voor een huisarts waarnemen tijdens avond-, nacht- en weekenddiensten maar ook wel tijdens kantooruren.

Afgestudeerde huisarts - een huisarts die de huisartsenopleiding (sinds 1974) heeft gevolgd en afgerond.

Huisartsenpraktijk - praktijklocatie waar één of meer huisartsen werkzaam zijn.

Solopraktijk - praktijklocatie waar één huisarts werkt.

Duopraktijk - praktijklocatie waar twee huisartsen werken.

Groepspraktijk - praktijklocatie waar drie of meer huisartsen werken.

Fte - fulltime equivalent.

Huisartsendichtheid - het gemiddeld aantal inwoners per FTE huisarts (zelfstandig gevestigde huisarts én HIDHA).

Omgevingsadressendichtheid - Typologie van gemeenten waarin de mate van stedelijkheid is weergegeven. Deze maatstaf is gedefinieerd als de gemiddelde adressendichtheid binnen een cirkel met een straal van 1 km. Met de maatstaf wordt beoogd de mate van concentratie van menselijke activiteiten weer te geven. De omgevingsadressendichtheid van een gemeente is gedefinieerd als het gemiddelde van de omgevingsadressendichtheid van alle afzonderlijke adressen binnen de gemeente. Hierbij worden de volgende vijf categorieën onderscheiden (CBS):

Niet-stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van minder dan 500 adressen per km² (bijv. Lopik en Wieringen);

Weinig stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 500 tot 1.000 adressen per km² (bijv. Rozendaal en Stadskanaal);

Matig stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 1.000 tot 1.500 adressen per km² (bijv. Ede en Lelystad);

Sterk stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 1.500 tot 2.500 adressen per km² (bijv. Apeldoorn en Gouda);

Zeer sterk stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 2.500 adressen of meer per km² (bijv. Amsterdam en Delft).